

بررسی تأثیر مشارکت اجتماعی بر عملکرد مدیریت‌های محلی (شوراهای اسلامی شهر و روستا - شهرداری و دهیاری) مطالعه موردی: شهر دماوند

مهدی درویشی

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، جامعه‌شناسی سیاسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

کمال جوانمرد^۱

استادیار جامعه‌شناسی گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

زهرا حضرتی صومعه

استادیار جامعه‌شناسی گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۵/۰۹ تاریخ صدور پذیرش: ۱۳۹۸/۰۸/۲۵

چکیده

با توجه به اهمیت نقش مدیریت محلی در توسعه شهری و روستایی و شناخت عوامل موثر بر آن این تحقیق سعی دارد تا با بررسی مشارکت اجتماعی و اهمیت آن، رابطه آن را با عملکرد مدیریت‌های محلی (شوراهای شهر و روستا، شهرداری- دهیاری) با استفاده از داده‌های میدانی مورد تحلیل قرار دهد. این تحقیق از نوع آمیخته بوده و در بخش کمی به روش تحقیق پیمایشی انجام پذیرفته است و در بخش کیفی از مصاحبه متمرکز استفاده گردیده است. جامعه آماری در این پژوهش افراد ۱۸ سال به بالا ساکن در شهرها و روستاهای شهرستان دماوند است و بر اساس فرمول کوکران تعداد حجم نمونه ۳۸۲ نفر می‌باشد اطلاعات با فرم پرسشنامه و مصاحبه گردآوری شده و در این تحقیق از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده می‌گردد. در بخش مصاحبه نیز با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تا اشباع نظری نسبت به انجام مصاحبه با صاحب‌نظران و متخصصین (اعضای شوراها) اقدام شد. در نتیجه نهایی تحقیق میتوان عنوان نمود که بین مشارکت اجتماعی و متغیر وابسته تحقیق (عملکرد مدیریت‌های محلی) همبستگی نسبتاً قوی با ضریب ۰/۵۱۱ است. یعنی با افزایش میزان مشارکت اجتماعی، میزان عملکرد مدیریت محلی نیز بهبود پیدا می‌کند.

واژگان کلیدی: مدیریت محلی، سرمایه اجتماعی، شهرداری، دهیاری، شورای اسلامی.

مقدمه

ابعاد مدیریت محلی و شکل‌گیری مقیاس‌های جدیدی از مدیریت محلی در طی چند دهه‌ی اخیر موجب شده است که مدیریت محلی با چالش‌ها نوینی مواجه گردد. به دلیل گستردگی ابعاد و تغییر در ماهیت مسائل محلی و پیچیدگی این مسائل جامع‌نگری و توجه به ابعاد و جنبه‌های مختلف مسأله به منظور حل پایدار آنها را اجتناب‌ناپذیر ساخته است. کارآمدی سازمان‌های عمومی ارائه‌دهنده خدمات در سطح محلی مانند شهرداری‌ها و دهیاری‌ها نقش مهمی در ایجاد ظرفیت‌های توسعه در هر جامعه دارد اما داوری صحیح در مورد این توان زمانی میسر است که عملکرد آنها مورد بررسی قرار گیرد. توجه به اصول «حکمرانی خوب» الزام به آن برای رهبران و مدیران سازمان‌های دموکراتیک مانند شوراهای شهر و روستا بیشتر است. زیرا منتخب مردم برای دوره زمانی مشخص هستند و برای انتخاب مجدد نیازمند ارائه عملکرد و نشان دادن اثربخشی اقدامات خود هستند. خواسته اصلی مردم نیز از مدیریت محلی، توجه به مشکلات جامعه محلی، و فعالیت برای حل یا کاهش آنهاست.

از طرفی مشارکت اجتماعی به عنوان یکی از پیش‌شرط لازم برای توسعه شهری و محلی دارای عناصری چون مشارکت رسمی و غیر رسمی است. که میزان هر یک از این مؤلفه‌ها در جوامع مختلف متفاوت است. مشارکت اجتماعی به عنوان منبعی که افراد گروه‌ها و جوامع برای نیل به نتایج مطلوب به کار می‌گیرند، مفهومی است که بسیاری از تحلیلگران اجتماعی نیز برای پاسخ به پرسش‌ها و در جهت تحقق توسعه استفاده می‌کنند. پایداری از مسائلی است که در طول سالیان اخیر در جوامع مختلف به خصوص در جوامع شهری بسیاری بر آن تأکید شده است. در مسیر پایداری، سرمایه اجتماعی نقش بسیار مهمی را ایفا می‌کند. به گونه‌ای که توسعه پایدار با در نظر گرفتن مفاهیمی چون عدالت اجتماعی، توسعه همه جانبه و رفاه اجتماعی نقش خود را در محیط اجتماعی و از جمله مشارکت اجتماعی مشخص کرده است. مطالعات بسیاری پیامد‌های ناپایدار ساز در روند کنونی توسعه جهانی را نشان داده‌اند و در این بین شهرنشینان سهم تعیین‌کننده‌ای در ایجاد این پیامدها دارا می‌باشند. جامعه امروزی ما جامعه‌ای در حال توسعه است که متحمل بحران‌ها و بی‌منطقی‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی می‌باشد. بررسی وضعیت مشارکت اجتماعی در میان مردم، نهادها، نقش‌ها و پایگاه که عناصر اصلی اجتماع را تشکیل می‌دهد، وضعیت اجتماعی موجود را برای سیاست‌مداران در برنامه‌ریزی کشور در تمام سطوح و نهادها روشن نموده، تا بتوانند در جهتی برنامه‌ریزی کنند که موجب افزایش و بالا بردن مشارکت اجتماعی بعنوان یکی از موضوعات مهم در شهرهای امروزی شوند.

بنابراین در جامعه امروزی بدون مشارکت اجتماعی دستیابی به توسعه امکان‌پذیر نخواهد بود. زیرا بدون این سرمایه استفاده از دیگر سرمایه‌ها به طور بهینه فراهم نخواهد شد. (فیلد؛ ۱۳۸۶: ۸) شهرها به عنوان متراکم‌ترین و بزرگ‌ترین سکونت‌گاه‌های انسانی دربرگیرنده طیف وسیعی از فعالیت‌های بشری است که بعد از دوره انقلاب صنعتی بطور بی‌سابقه‌ای در معرض تغییرات گسترده در محیط فیزیکی و به تبع آن در ساختار اجتماعی قرار گرفته است (بیومر^۱، ۲۰۱۰: ۱۰). نتیجه این است همان‌طور که مطالعات جامعه‌شناسی از قبیل فردنیاند تونیس و گئورگ زیمل

¹ Beumer

نشان می‌دهد به روی ساختارهای اجتماعی به خصوص در مورد کاهش مشارکت اجتماعی به طور واضح دیده می‌شود.

علاوه بر این گسترش شبکه‌های مجازی اجتماعی «فرسایش بیشتر روابط اجتماعی» بدلیل کاهش مجاورت مکانی و روابط خویشاوندی و... منجر می‌شود که این امر به افزایش چالش‌های اجتماعی در جوامع شهری می‌انجامد. بنابراین، برای غلبه به چالش‌های فوق‌الذکر در سکونت‌گاه‌های شهری، تأکید به مشارکت اجتماعی در کنار سایر انواع مولفه‌های اجتماعی ضرورت می‌یابد (ساکاتا^۱، ۲۰۰۲: ۳).

در این فرآیند مشارکت اجتماعی به عنوان عامل تقویت‌کننده روابط جمعی، شبکه‌ها و انسجام بخش «میان انسان‌ها» «انسان و سازمان‌ها» و «سازمان‌ها با یکدیگر» به نهادینه شدن اقدام گروهی می‌انجامد و از طریق ارتقا ظرفیت‌ها و خرد جمعی به حل مسائل و توسعه نهادی و همکاری عمومی و متقابل منجر شده و به ارتقای اثربخشی و کاهش هزینه‌های تعاملات از طریق افزایش منافع فردی و کارگروهی در وضع دلایل اساسی و ریشه‌ای موانع توسعه کمک می‌کنند. به عبارت دیگر زمانی که از موانع توسعه جوامع سخن به میان می‌آید، اغلب کمبود سرمایه فیزیکی را به عنوان اصلی‌ترین چالش به شمار می‌آورند. این در حالی است که نیاز به مشارکت اجتماعی در شرایط رکود و تورمی که نیاز به اعتمادسازی است بیش از هر سرمایه دیگری احساس می‌شود و می‌تواند بسیاری از معماهای لاینحل اجتماعی را از سر راه حرکات توسعه‌ای جامعه بردارد (صیدایی و همکاران، ۱۳۸۶: ۱۹۰).

با توجه به تأکید محققان به روی مشارکت اجتماعی نهادینه شده در مدیریت و توسعه شهری، مسئله اصلی میزان تأثیر مشارکت اجتماعی بر عملکرد مدیریت محلی است. با توجه به اهمیت نقش مدیریت محلی در توسعه شهری و روستایی، شناخت عوامل موثر بر آن حائز اهمیت است. بر این اساس مسئله اصلی در این تحقیق اینچنین مطرح است: مشارکت اجتماعی چه تأثیری بر عملکرد مدیریت‌های محلی (شوراهای اسلامی شهر و روستا - شهرداری و دهیاری دارد؟

این تحقیق از نوع آمیخته بوده و در بخش کمی به روش تحقیق پیمایشی انجام پذیرفته است و در بخش کیفی از مصاحبه متمرکز استفاده گردیده است. جامعه آماری در این پژوهش افراد ۱۸ سال به بالا ساکن در شهرها و روستاهای شهرستان دماوند است بدین منظور پرسشنامه تهیه شده در محدوده پژوهش شهرها و روستاهای منتخب شامل یک شهر بزرگ، یک شهر متوسط و یک شهر کوچک بر اساس جمعیت و دو روستا بالای ۱۵۰۰ نفر جمعیت و دو روستا زیر ۱۵۰۰ نفر جمعیت در محدوده شهرستان دماوند توزیع شده است. حجم نمونه جامعه آماری مورد نظر بر اساس فرمول «کوکران»^۲ ۳۸۲ نفر می‌باشد. در این تحقیق از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده گردیده. در بخش مصاحبه نیز با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تا اشباع نظری نسبت به انجام مصاحبه با صاحب‌نظران و متخصصین (اعضای شوراها) اقدام شده است.

رویکرد نظری

مشارکت اجتماعی، فرایندی آگاهانه، داوطلبانه، جمعی و مبتنی بر برنامه و اهداف مشخصی است که به عنوان

^۱ sakata

^۲ -cochran

فعالیتی اجتماعی-اقتصادی در قالب انجمنها، گروهها و سازمانهای محلی و غیردولتی است. بر این اساس مشارکت اجتماعی می‌تواند اشکال و درجات گوناگون نظیر همکاری، همیاری، همبستگی، انطباق، سازگاری، پذیرش، انقیاد، شیفتگی، ایفای نقشهای اجتماعی و انجام وظایف که با این نقشها ملازمت دارند، داشته باشد (ازکیا، غفاری ۱۳۸۳: ۲۹۱). مشارکت اجتماعی دلالت بر گسترش روابط بین‌گروهی در قالب انجمن‌های داوطلبانه، باشگاه‌ها، اتحادیه‌ها و گروه‌هایی دارد که معمولاً خصیصه محلی و غیردولتی دارند، که در قالب سیاست‌های اجتماعی، مشارکت و درگیر ساختن مردم در فرایندهای اجتماعی مختلف را هدف خود می‌دانند (الوانی، ۱۳۹۰: ۹).

یافته‌ها

- یافته‌های آمار توصیفی

در این تحقیق اطلاعات مورد نیاز به وسیله پرسشنامه و با طرح ۴۷ سوال جمع‌آوری گردیده است. بر اساس آمار به دست آمده برای متغیرهای زمینه‌ای (سیمای پاسخگویان) می‌توان عنوان نمود که:

- ✓ بیشترین فراوانی وضعیت اشتغال مربوط به پاسخگویان شاغل با ۳۵ درصد فراوانی ها می‌باشد.
- ✓ بیشترین فراوانی نوع شغل مربوط به پاسخگویان شاغل در ادارات دولتی با ۳۵ درصد فراوانی ها می‌باشد.
- ✓ بیشترین فراوانی سابقه مدیریت مربوط به پاسخگویان با ۵ تا ۱۵ درصد سابقه مدیریت با ۴۴ درصد فراوانی ها می‌باشد.

- ✓ بیشترین فراوانی سکونت در شهر مربوط به پاسخگویان ساکن در شهر با ۶۶ درصد فراوانی ها می‌باشد.
- ✓ بیشترین فراوانی مدرک تحصیلی مربوط به پاسخگویان دارای مدرک لیسانس با ۴۲ درصد فراوانی ها می‌باشد.
- ✓ بیشترین فراوانی سن مربوط به پاسخگویان دارای ۲۵ تا ۳۴ سال سن با ۳۵ درصد فراوانی ها می‌باشد.
- ✓ بیشترین فراوانی درآمد مربوط به پاسخگویان دارای درآمد بین ۲ تا ۳ میلیون تومان به ۳۴ درصد فراوانی ها می‌باشد.

- ✓ بیشترین فراوانی وضعیت تاهل مربوط به پاسخگویان متاهل با ۵۰ درصد فراوانی ها می‌باشد.
- ✓ بیشترین فراوانی جنسیت مربوط به پاسخگویان مرد با ۴۹ درصد فراوانی ها می‌باشد.

در بخش کیفی و در نتیجه جمع‌بندی نتایج مصاحبه‌ها میتوان گفت:

✓ در خصوص شاخص‌های ارزیابی عملکرد شوراهای اسلامی با توجه به جمع‌بندی ارائه شده در جدول فراوانی می‌توان عنوان نمود که سرعت پاسخ‌گویی به درخواست‌های شهر و روستا دارای بیشترین فراوانی به عنوان شاخص‌های ارزیابی عملکرد می‌باشد و در رتبه دوم برنامه‌ریزی برای ارتقاء بهداشت عمومی قرار داشته و در رتبه سوم زمانبندی صحیح برای هزینه‌کرد بودجه در مدیریت محلی به عنوان شاخص‌های ارزیابی عملکرد قرار گرفته است.

✓ در خصوص شاخص‌های ارزیابی عملکرد شهرداری با توجه به جمع‌بندی ارائه شده در جدول فراوانی میتوان عنوان نمود که ثبات مدیریت اجرایی در شهرداری دارای بیشترین فراوانی به عنوان شاخص‌های ارزیابی عملکرد

شهرداری می باشد و در رتبه دوم سرعت پاسخ گویی به درخواست های شهروندان در امور شهری قرار داشته و در رتبه سوم برنامه ریزی برای ارتقاء بهداشت عمومی به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد قرار گرفته است.

✓ در خصوص شاخص های ارزیابی عملکرد دهیاری ها با توجه به جمع بندی ارائه شده در جدول فراوانی میتوان عنوان نمود که مشارکت اجتماعی اعضای دهیاری دارای بیشترین فراوانی به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد می باشند و در رتبه دوم سرعت پاسخ گویی به درخواست های روستاییان قرار داشته و در رتبه سوم زمانبندی صحیح برای هزینه کرد بودجه در مدیریت محلی ها به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد قرار گرفته است.

✓ وضعیت عملکرد شورای اسلامی در حد متوسطی با کسب ۴۸٪ فراوانی ها می باشد.

✓ وضعیت عملکرد شهرداری در حد متوسطی با کسب ۵۲٪ فراوانی ها می باشد.

✓ وضعیت عملکرد دهیاری در حد بالایی (رو به متوسط) با کسب ۴۸٪ فراوانی ها می باشد

✓ وضعیت مشارکت اجتماعی شوراهای اسلامی شهر و روستا در حد متوسطی با کسب ۵۲٪ فراوانی ها می باشد

✓ وضعیت مشارکت اجتماعی شهرداری در حد متوسطی با کسب ۴۴٪ فراوانی ها می باشد.

✓ وضعیت مشارکت اجتماعی دهیاری ها در حد زیادی با کسب ۴۴٪ فراوانی ها می باشد

✓ وضعیت مشارکت اجتماعی شهرداری در حد متوسطی با کسب ۴۴٪ فراوانی ها می باشد.

✓ وضعیت مشارکت اجتماعی دهیاری ها در حد زیادی با کسب ۴۴٪ فراوانی ها می باشد

نتیجه گیری و دستاورد علمی پژوهشی

در این تحقیق ۴ سوال به شرح زیر مطرح گردیده اند:

سوال فرعی اول اینچنین مطرح شده است: مهمترین شاخص های ارزیابی عملکرد مدیریت های محلی کدامند؟

در پاسخ به آن میتوان گفت مهمترین شاخص ها عبارتند از:

- برنامه ریزی در حوزه مسکن توسط مدیریت محلی
- ثبات مدیریت اجرایی در مدیریت محلی
- زمانبندی صحیح برای هزینه کرد بودجه در مدیریت محلی
- خدمات آماری و اطلاع رسانی در مدیریت محلی
- مشارکت اجتماعی اعضا
- اجرای قوانین در مدیریت محلی
- برنامه ریزی برای ارتقاء بهداشت عمومی
- برنامه ریزی برای ارتقاء رفاه اجتماعی توسط مدیریت محلی
- توسعه صنعتی و کشاورزی توسط مدیریت محلی
- سیاست شهری در مدیریت محلی
- سرعت پاسخ گویی به درخواست های شهر و روستا

که سرعت پاسخ گویی به درخواست های شهر و روستا دارای بیشترین فراوانی به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد می باشد و در رتبه دوم برنامه‌ریزی برای ارتقاء بهداشت عمومی قرار داشته و در رتبه سوم زمانبندی صحیح برای هزینه کرد بودجه در مدیریت محلی به عنوان شاخص های ارزیابی عملکرد قرار گرفته است. سوال فرعی دوم اینچنین مطرح شده است: وضعیت عملکرد مدیریت محلی در نمونه‌های منتخب بر اساس شاخص های عینی چگونه است؟

در پاسخ به آن میتوان وضعیت عملکرد مدیریت محلی را به شرح زیر بیان کرد:

جدول (۴-۲۲): وضعیت عملکرد شورای اسلامی

میزان	بالا	متوسط	پایین	
شورای اسلامی	۸	۱۲	۵	فراوانی
درصد	۳۲٪	۴۸٪	۲۰٪	
شهرداری	۷	۱۳	۵	فراوانی
درصد	۲۸٪	۵۲٪	۲۰٪	
دهیاری	۱۲	۱۱	۳	فراوانی
درصد	۴۸٪	۴۴٪	۱۲٪	

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس پاسخ های ارائه شده توسط پاسخگویان میتوان گفت که وضعیت عملکرد شورای اسلامی در حد متوسطی با کسب ۴۸٪ فراوانی ها و وضعیت عملکرد شهرداری در حد متوسطی با کسب ۵۲٪ فراوانی ها و وضعیت عملکرد دهیاری در حد بالایی (رو به متوسط) با کسب ۴۸٪ فراوانی ها می‌باشد. در مجموع وضعیت عملکرد مدیریت محلی در حد متوسطی ارزیابی می‌گردد.

سوال فرعی سوم اینچنین مطرح شده است: میزان مشارکت اجتماعی در نمونه‌های منتخب چقدر است؟

جدول (۱): میانگین سؤالات مشارکت اجتماعی و عملکرد مدیریت محلی

شماره سؤالات	میانگین بدست آمده
۱	۸۲/۴
۲	۸۶/۸۶
۳	۹۲/۲
۴	۸۴/۱۳
۵	۸۵/۹۳
۶	۸۶/۲
۷	۸۴/۲۶
۸	۸۴/۱۳
۹	۸۲/۰۶
۱۰	۹۰/۷۳
۱۱	۹۴/۶۶
۱۲	۹۶/۳۳
۱۳	۷۷/۷۳

منبع: یافته‌های پژوهش

با توجه به اینکه گزینه خیلی زیاد دارای نمره ۵، گزینه زیاد ۴، گزینه متوسط ۳، گزینه کم ۲ و گزینه خیلی کم دارای نمره ۱ می‌باشد بنابراین نسبت به ضرب نمره هر گزینه در فراوانی آن اقدام و مجموع کلیه نمرات بدست آمده را بر مجموع نمره گزینه‌ها یعنی عدد ۱۵ تقسیم می‌نماییم.

براساس نتایج به دست آمده می توان عنوان نمود که بالاترین میانگین (۹۶/۳۳) مربوط به سؤال دوازدهم (تأثیر مشارکت اجتماعی بر سرعت پاسخ گویی به درخواست های شهر و روستا توسط مدیریت محلی) باشد و کمترین میانگین مربوط به سؤال سیزدهم (تأثیر مشارکت اجتماعی بر نگرش شهروندان به مدیریت محلی) می باشد. همچنین میانگین به دست آمده برای متغیر مشارکت اجتماعی (با میانگین ۸۶/۷۴) نشان دهنده سطح متوسط رو به زیاد آن می باشد.

سوال فرعی چهارم اینچنین مطرح شده است:

۴- بین مشارکت اجتماعی و عملکرد مدیریت های محلی چه رابطه ای وجود دارد؟
در پاسخ به آن می توان گفت رابطه معنی داری بین مشارکت اجتماعی و عملکرد مدیریت های محلی وجود دارد. بنابراین معنی داری رابطه تایید می گردد. همچنین مقدار این رابطه ۰/۵۱۱ است که دلالت بر همبستگی نسبتاً قوی بین دو متغیر دارد.

جدول شماره (۴-۱۵): رابطه بین مشارکت اجتماعی و عملکرد مدیریت های محلی

آزمون آماری	ضریب همبستگی	سطح معنی داری (sig)
پیرسون	۰/۵۱۱	۰/۰۰۰۸

منبع: یافته های پژوهش

در نتیجه نهایی تحقیق میتوان گفت برنامه ریزی در مقیاس کوچک شهر (محله) همراه با استفاده از نیروها و پتانسیل محلی و مشارکت و شریک قرار دادن مردم در تهیه و اجرای طرح ها، می تواند گامی مؤثر در افزایش پایداری شهر و حذف چهره نامطلوب زندگی از محلات شهر باشد. چرا که مصرف کنندگان نهایی طرح ها مردم هستند و به همین جهت شریک کردن آنان در فرایند برنامه ریزی، موجبات کارایی بیشتر طرح ها را فراهم آورده، در نتیجه موید محله خوب، شهر خوب، کشور خوب را خواهد داد

در واقع همکاری، همیاری و مشارکت افراد جهت نیل به منافع مشترک میسر می شود و بدان اصطلاح مشارکت اجتماعی اطلاق می شود. این شکل مشارکت که از شیوه تعامل بین افراد و وجود هنجارهای مناسب همیاری و همکاری حاصل می شود. ریشه در اعتماد متقابل، ارزش های مشترک، وجود بسترهای لازم، محیط سیاسی، اجتماعی در شبکه های متنوع اجتماعی برای مشارکت های فعالانه همه آحاد جامعه دارد.

در مباحث مربوط به توسعه محله ای نیز یکی از مفاهیم اساسی، توجه به رویکردهای غالب در سرمایه اجتماعی است مفهومی که تاکنون به آن پرداخته شده است و شاید بتوان در صورت کاربست اصول آن برخی از نیازمندی های جمعی در محله را زنده ساخت و روح تعامل، اعتماد و کارجمعی را در نظام فعلی شهرسازی و شهرنشینی مورد توجه قرار داد. در واقع با سرمایه گذاری در سرمایه اجتماعی، می توان شهروندان را در بهبود کیفیت زندگی شان و در زمینه توسعه اجتماعی اقتصادی یاری کرد. از طرفی ثبات و انسجام اجتماعی به همراه همکاری و مشارکت اجتماعی که از موانع سرمایه اجتماعی هستند شروطی لازم برای توسعه می باشند. لذا به دلیل اهمیت روزافزون این مفهوم در حوزه برنامه ریزی و با توجه به اهمیت مشارکت اجتماعی در رسیدن به توسعه همه جانبه به ویژه در ابعاد اجتماعی و فرهنگی، توجه به مولفه های مشارکت اجتماعی بر عملکرد مدیریت های محلی (شورای شهر و روستا-شهرداری و دهیاری) جهت تدوین برنامه ها و سیاست گذاری های اجتماعی امری ضروری به نظر می رسد.

در نهایت نیز بر اساس نتایج تجزیه و تحلیل آماری میتوان عنوان نمود که بین مشارکت اجتماعی و متغیر وابسته تحقیق (عملکرد مدیریت های محلی) همبستگی نسبتاً قوی با ضریب ۰/۵۱۱ است.

پیشنهادهای پژوهشی به محققان آتی

عناوین پژوهشی زیر جهت انجام تحقیق در این زمینه توسط دیگر محققین ارائه می‌گردد:

۱. بررسی تأثیر حمایت های اقتصادی دولت بر عملکرد مدیریت محلی در شهر تهران

۲. بررسی عوامل اجتماعی تأثیرگذار بر عملکرد مدیریت محلی شهر تهران

۳. بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی بر عملکرد مدیریت محلی شهر تهران

۴. بررسی عوامل اقتصادی، اجتماعی موثر بر مشارکت اجتماعی مدیران محلی در شهر تهران

پیشنهادهای تحقیق

پیشنهادهای زیر بر اساس یافته‌های تحقیق به دست اندرکاران و برنامه ریزان در سازمانهای مختلف کشور به طور کلی ارائه می‌گردد:

۱. دولت نسبت به انجام حمایت های اقتصادی و مالی به مدیریت های محلی مانند شهرداری ها شورای اسلامی شهر و روستا و دهیاری ها اقدامات لازم را در دستور کار خود قرار دهد تا مشکلات اقتصادی این مدیریت ها برای انجام وظایف محوله در محل خدمت مرتفع گردد.

۲. مدیریت های محلی برای کسب رضایت ساکنین در مناطق مخنلف نسبت به پاسخگویی به موقع به مطالبات مردم اقدام و گزارش آماری فعالیت های خود را به صورت دوره ای اعلام نمایند.

۳. جلسات تخصصی برای افزایش میزان مشارکت اجتماعی کارکنان مدیریت های محلی (شورا ها و شهرداری ها و دهیاری ها) با حضور متخصصین امور اجتماعی و امور تربیتی برگزار گردد.

۴. نتایج تحقیق به نهادها و ارگانهای مرتبط مانند وزارت کشور و شورای اسلامی جهت هر گونه بهره برداری به منظور برنامه‌ریزی دقیق تر برای مدیریت های محلی ارسال گردد.

منابع

- آلن بیرو، فرهنگ علوم اجتماعی، ۱۳۶۶، ترجمه محمد باقر ساروخانی، تهران، انتشارات کیهان
ازکیا، مصطفی و غلامرضا، غفاری: جامعه‌شناسی توسعه، چاپ سوم، تهران، نشر نی
ازکیا، مصطفی: روش های کاربردی تحقیق، ۱۳۸۲، تهران، انتشارات کیهان
بیکر، ترزال. ۱۳۷۸: نحوه انجام تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
بی، ارل: روش های تحقیق در علوم اجتماعی ۱ و ۲، مترجم رضا فاضل، چاپ اول، تهران، انتشارات سمت
تاجبخش، کیان. ۱۳۸۴: سرمایه اجتماعی، اعتماد، دموکراسی، توسعه، ترجمه افشین خاکباز و حسن پویان، تهران: نشر شیرازه.
دواس، دی ای: پیمایش در تحقیقات اجتماعی، مترجم: هوشنگ نایی، چاپ هفتم، تهران، نشر نی
دفتر پژوهش های فرهنگی: تحقیق پیمایشی، راهنمای عمل، مترجمان: سید محمد اعرابی و داود ایزدی، چاپ دوم، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی

سرمد، زهره و بازرگان، عباس و حجازی، الهه. ۱۳۷۷: روشهای تحقیق در علوم رفتاری، تهران: نشر آگاه.

ساروخانی، باقر. ۱۳۷۷: روشهای تحقیق در علوم اجتماعی، جلد دوم، تهران: پژوهشکده علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

علوی تبار، علیرضا: مشارکت در اداره امور شهرها و بررسی الگوی مشارکت شهروندان، ۱۳۷۹، تهران، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور

فوکویاما، فرانسیس: پایان نظم سرمایه اجتماعی و حفظ آن، ۱۳۷۹، ترجمه غلامعباس توسلی، تهران جامعه ایرانیان کورتز، نورمن: آمار در علوم اجتماعی، ۱۳۸۴، مترجم: حبیب الله تیموری، چاپ چهارم، تهران، نشر نی
منصور فر، کریم: روش های پیشرفته آماری همراه با برنامه‌های کامپیوتری، ۱۳۸۷، چاپ دوم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
میلر، دلبرت: راهنمای سنجش و تحقیقات اجتماعی، ۱۳۸۴، مترجم: هوشنگ نایی، چاپ دوم، تهران، نشر نی
نوروزی فر، سید عبد الرحیم، مدیریت سازمان ها: ۱۳۸۰، جلد سوم، مترجم: علی نقی منزوی، تهران، پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی کشور

منصورفر، کریم. ۱۳۷۲: آمار در علوم اجتماعی، تهران: انتشارات پیام نور.
ازکیا، مصطفی و فیروزآبادی، سیداحمد ۱۳۸۳: «سرمایه اجتماعی و نقش آن در تشکل های تولیدی»، مجله انجمن جامعه‌شناسی ایران، دوره پنجم، شماره ۴: ۴۹ - ۷۲.

ازکیا، مصطفی و غفاری، غلامرضا ۱۳۸۰، «بررسی رابطه بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی شهر کاشان»، کتاب نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۷.

توسلی، غلامعباس و موسوی، مرضیه ۱۳۸۴، «مفهوم سرمایه از نظریات کلاسیک و جدید»
چلبی، مسعود و مبارکی، محمد ۱۳۸۴: «تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی و جرم در سطوح خرد و کلان»، مجله انجمن جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۲: ۳-۴۴.

فیروزآبادی، سیداحمد ۱۳۸۴: «بولینگ یک نفره، فروپاشی و احیای مجدد جامعه آمریکایی»، مجله انجمن جامعه‌شناسی ایران، دوره پنجم، شماره ۲: ۱۵۶ - ۱۶۴.

فضلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره مجله نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۶: ۱ - ۳۲.
مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۲.

مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۴.
اکبری، محمد (۱۳۸۰): بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشکده علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر کرمان، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه شهید باهنر.

شهامت، پیمان (۱۳۸۶): بررسی سرمایه اجتماعی در شهر کرمان (اعتماد و مشارکت اجتماعی)، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه شهید باهنر کرمان.

موحد، حامد (۱۳۸۹): بررسی جامعه شناختی نقش مشارکت اجتماعی در توسعه محله در منطقه ۲۰ شهر تهران، پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد واحد علوم و تحقیقات تهران